

Rīga, kuru redzu sapņos

Jānis Taurens

Sapņos es redzu Rīgu. Tās ir atsevišķas vietas – Daugavas krastmala, Andrejosta, centra un Vecrīgas kvartāli, kuru tuvumā esmu dzīvojis, izlocītais 8. trolejbusa maršruts tuvējā Pārdaugavā, pa kuru daudzkārt esmu braucis ar riteni, ceļš, kas ved ārā no pilsētas gar nocietinājumu bastioniem un upi uz maniem laukiem Koknesē... Katru reizi es zinu, kur atrodos, pazīstu noteiktas pilsētas vietas, lai arī tās izskatās pavisam savādākas, pat bez jebkādas līdzības ar nomodā, ejot cauri pilsētai, redzamo Rīgu. Tagad atmiņā palikuši tikai aptuveni vizuāli tēli – tādi kā dzeltenīgi vai okerīgi toni, izstiepti un sauri kvartāli vienā no sapņiem –, kuri aprakstot pazūd aiz vārdiem. Vārdi nespēj pilnībā tvert nenoteiktos tēlus, tomēr paspēj aizstāt tos ar savām nozīmēm.

Katru reizi es zinu, kas tā ir par pilsētas vietu. Dzelzceļa tilts, kas nav domāts vilcieniem, – nezinu, vai maz sapnī uz tā atrodas sliedes. Ejot pa to, nokļūstu uz mazām, iegarenām un meldriem apaugušām salinām, pat peldu – tāds ir šis tilts. Sapņos es eju tikai ar kājām (un peldu). Sapņos Rīga ir kājāmgājēju un upes pilsēta. Vēl tajā ir kuģi, ar kuriem dodos lejup uz Daugavas ieteku, Bullupi, un šī pilsētas daļa ir kā no putna lidojuma redzama telpiska karte, kurā izdalās atsevišķas sapņa norisēm svarīgas vietas. Sapņos es kaut kur dodos, kaut ko meklēju. Mani nepamet tāda kā apmulsuma sajūta, jo ceļā sastaptais, kā klejot pa kādu nepazīstamu pilsētu, nav iepriekš paredzams, un tomēr es zinu, ka tā ir Rīga, un zinu, kur katru reizi nonāku. Tagad, sākot rakstīt, atmiņā nāk citi sapņi, un saprotu, ka Rīga tajās

nedaudzajās vietās, kuras sapnī redzu, ir daudz bagātāka, daudzveidīgāka par nomoda pilsētu. Tomēr katru no sapņiem es atceros visu uzreiz un nepaspēju to aprakstīt. Redzētajam ir arī sava noturība, es it kā apzinos, ka sapņoju un reizē to, ka iepriekšējā sapnī šī vieta ir bijusi tāda pati. Vai drīzāk tā ir sajūta, ka esmu šeit jau bijis un pazīstu ne tikai noteiktu vietu, bet arī to, ka tā ir saglabājusi sev piemītošās iezīmes no sapņa uz sapni. Sapņos vairs nevar atgriezties – un tie nav nekas vairāk kā mans stāsts šeit un tagad. Un var jau kāds teikt, ka tie ir tikai sapņi, ka tajos redzamā pilsēta ir fragmentāra, nepakļaujas ģeometriskiem un kartogrāfiskiem principiem – uz kartes tā atgādinātu nenoteiktā virzienā peldošas mainīgas konfigurācijas salas – un tāpēc ir nepilnīga salīdzinājumā ar “reālo” Rīgu. (Pat tās noteiktu daļu zināma atpazīstamība taču ir tikai neverificējams apgalvojums par kādu sapņa izjūtu, mana stāsta elements.) Taču šī šķietami reālā nomoda pilsēta arī ir stāsti. Tā ir stāsts par to, kā militāro mācību pārtraukumā – arhitektūras studentiem padomju laikos bija jāklūst par artilēristiem, artilēristiem gan tikai “uz papīra”, – tuvējā Ķīpsalas veikaliņā uz Balasta dambja mēs trijātā pusdienām pirkām divas pudeles lēta vīna un kukuli baltmaizes, lai pēc tam pēdējā solā nogulētu vēl atlikušos sāviņu “perelotu” un “nedolotu” aprēķinus. Tas ir tas pats Balasta dambis kādā citā stāstā, lai arī pazīstamā veikaliņa durvīm sen jau priekšā dzelzs stienis... Un kāpēc gan neieklāut šajā stāstu rindā savus sapņu stāstus? (Šeit uzrakstītais varētu arī saukties – “Pilsēt-būvnieciskas piezīmes par Rīgu”.)

The Riga I See in Dreams

I see Riga in dreams. They are different places – the banks of the Daugava, Andrejosta, the quarters in the centre and Old Riga where I have lived nearby, the winding route of the No. 8 trolleybus in near Pārdaugava where I have often cycled, the road that leads out of the city along the fortifications and the river to my country home in Koknese... Every time I know where I am; I recognise specific places in the city although they look completely different, without even a semblance to the Riga I see while walking through the city when awake. Only vague visual images remain in my memory now – kind of yellowish or ochre tones, elongated and narrow quarters in one of my dreams that disappear when I try to describe them in words. Although words cannot fully capture indistinct images, they do manage to replace them with their meanings. Every time I know what part

of the city it is. A railway bridge that is not meant for trains – I doubt if in my dream it has rails. Walking along it, I come to small long islands overgrown with reeds; I even swim, such is this bridge. In dreams I only walk (and swim). In dreams, Riga is a city of pedestrians and the river. There are also boats on which I go downstream to Bullupe, a tributary of the Daugava, and this part of the city is like a spatial map seen as if from a bird's eye view, where the places necessary for the course of the dream stand out. In dreams I am going somewhere, looking for something. I am constantly accompanied by a kind of feeling of confusion because what I encounter along the way, like wandering through some unfamiliar city, is not predictable. And yet I know it is Riga and I know where I come to on every occasion. Now, as I begin to write, other dreams come to mind. I understand that the Riga I see

in the few places in my dreams is much wealthier and more diverse than the city of my waking hours. However, I remember every one of my dreams all at once and I am unable to describe it. What I have seen also endures. It is as if I am aware that I am dreaming and at the same time that I've been here before and recognise not only the specific place, but also that it has retained its characteristic features from dream to dream. It is not possible to return to dreams – and they are nothing more than my story, here and now. And of course, one might say that they are only dreams; that the city seen in them is fragmentary, that it does not submit to geometric or cartographic principles; on a map it would remind you of an island of changing configuration, floating in a non-specific direction and therefore incomplete when compared to the “real” Riga. (Even the certain

recognisability of the definite part of the island is, after all, only an unverifiable claim about the sense of some dream, an element of my story.) However, this apparently real city of the conscious is also a story. It is a story about how, during a break in military training – students of architecture in Soviet times had to become artillerymen, albeit only on paper – three of us went to the nearby shop in Ķīpsala on the Balasta dam to buy two bottles of cheap wine and a loaf of bread for lunch. Afterwards we would sit at the back of the class and sleep through the remaining trajectory calculations. The same Balasta dam appears in some other story, although the door of the well-known shop has long since been barred... And why shouldn't I include my dream stories in this row of stories? (What is written here could also be called “town planning notes on Riga”.)